Nieuwe A-watergang (pand D-E):
- bodem 3.05 > 3.00 m+NAP
- bodem 1.2m breed
- Talud ca. 1:1.5

Te plaatsen stuw
KST_ID 11499
X: 219478
Y: 568091

te vervallen A-watergang

Te verplaatsen stuw
KST_ID 11499

Ondiepe verbinding

Reconstructie met herbruikbare grondstromen

Natuurvriendelijke oever
talud ca. 1:7 / 1:10

te vervallen A-watergang

Mogelijkheid tot stijlrand

Diepe verbinding bestaande en nieuwe plas

Nieuwe A-watergang (pand B-C):
- bodem 3.72 > 3.50 m+NAP
- bodem 1.2m breed
- Talud ca. 1:1.5

Natuurvriendelijke oever
talud ca. 1:7 / 1:10

Te verplaatsen inlaat INL412

Natuurvriendelijke oever
talud ca. 1:7 / 1:10

Schouw- en recreatiepad
4m breed

Te vervallen A-watergang

Slenk tbv waterhuishouding

Duiker plaatsen
ø1300mm

Te dempen A-watergang

Te plaatsen inlaat INL 412

Duiker behouden

Rijke bovenlaag afroven tbv ontwikkeling heide

Slenk

Bestaande A-watergang inrichten met natuurvriendelijke oever (westkant)

Schouw- en recreatiepad

Nieuwe A-watergang inrichten met natuurvriendelijke oever (noord- en oostkant)

A-watergang (pand A-B):
- bodem 3.90 > 3.72 m+NAP
- bodem 1.2m breed
- Talud noord ca. 1:7
- Talud zuid 1:1.5

Duiker plaatsen
ø1300mm

0 40 80 120 160m

LEGENDA

- Kadastrale grens
- Hoogtelabel bestaand (AHN)
- Nieuwe A-watergang Pandaanduiding
- Ontwerp VKA
- Bestaande zandwinning
- Grens bestaande vergunning
- Grens ontgronding
- Reconstructie met herbruikbare grondstromen
- Nieuw schouw- en recreatiepad

Project :	E028 | Een Amerika – zandwinning
Onderdeel :	Technische uitwerking inrichtingsplan
Afdeling :	Gebiedsontwikkeling
Opmerking(en) :	Coördinaatsysteem RD (x,y) en NAP (z) Maten in meters, tenzij anders vermeld
Bestand :	E028-200629-Technische uitwerking inrichtingsplan-Rev03.dwg
Datum :	15-12-2020
Getekend :	NJE
Schaal :	1:4.000
Status :	Concept
Formaat :	A3
Blad :	1 van 6

03	09-12-2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – VKA ontgronding en watergangen
02	17-11-2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – VKA ontgronding en watergangen
01	18-08-2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – VKA talud 1:4.5 – met detail watergang
Rev00	01-07-2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – VKA talud 1:4.5

W:\01-Projecten\E028-Een Amerika-zandwinning\01-CAD\01-DWG

Nieuwe A–watergang (pand D–E):
– bodem 3.05 > 3.00 m+NAP
– bodem 1.2m breed
– Talud ca. 1:1.5

Te plaatsen stuw
KST_ID 11499
X: 219478
Y: 568091

Natuurvriendelijke oever
talud ca. 1:7 / 1:10

Nieuwe A–watergang (pand B–C):
– bodem 3.72 > 3.50 m+NAP
– bodem 1.2m breed
– Talud ca. 1:1.5

Natuurvriendelijke oever
talud ca. 1:7 / 1:10

Schouw– en
recreatiepad
4m breed

Duiker plaatsen
ø1300mm

Schouw– en
recreatiepad

Nieuwe A–watergang inrichten met
natuurvriendelijke oever
(noord– en oostkant)

A–watergang (pand A–B):
– bodem 3.90 > 3.72 m+NAP
– bodem 1.2m breed
– Talud noord ca. 1:7
– Talud zuid 1:1.5

te vervallen A–watergang

Te verplaatsen stuw
KST_ID 11499

Ondiepe verbinding

te vervallen A–watergang

Mogelijkheid
tot stijlrand

Reconstructie met
herbruikbare grondstromen

Diepe verbinding bestaande
en nieuwe plas

Te verplaatsen inlaat INL412

Natuurvriendelijke oever
talud ca. 1:7 / 1:10

Te vervallen A–watergang

Slenk tbv waterhuishouding

Te dempen
A–watergang

Te plaatsen inlaat INL 412

Duiker behouden

Rijke bovenlaag afroven tbv
ontwikkeling heide

Slenk

Bestaande A–watergang inrichten met
natuurvriendelijke oever (westkant)

Duiker plaatsen
ø1300mm

Profiel AA'
Profiel BB'
Profiel CC'
Profiel DD'
Profiel EE'
Profiel FF'
Profiel GG'
Profiel HH'
Profiel II'
Profiel JJ'

Talud ca. 1:7 / 1:10
Talud 1:4.5

LEGENDA

- Kadastrale grens
- Hoogtelabel bestaand (AHN)
- Nieuwe watergang
- Pandaanduiding
- Ontwerp VKA
- Bestaande zandwinning
- Grens bestaande vergunning
- Grens ontgronding
- Reconstructie met herbruikbare grondstromen
- Nieuw schouw– en recreatiepad

Project	: E028 | Een Amerika – zandwinning	Datum	: 15–12–2020
		Getekend	: NJE
Onderdeel	: Technische uitwerking inrichtingsplan	Schaal	: 1:1.500
Afdeling	: Gebiedsontwikkeling	Status	: Concept
Opmerking(en)	: Coördinaatsysteem RD (x,y) en NAP (z) Maten in meters, tenzij anders vermeld	Formaat	: A0
		Blad	: 2 van 6

Bestand : E028–200629–Technische uitwerking inrichtingsplan–Rev03.dwg

03	09–12–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – VKA Ontgronding en watergangen
02	17–11–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – VKA Ontgronding en watergangen
01			
Rev00	30–06–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan

0 15 30 45 60m

N

Profiel AA'

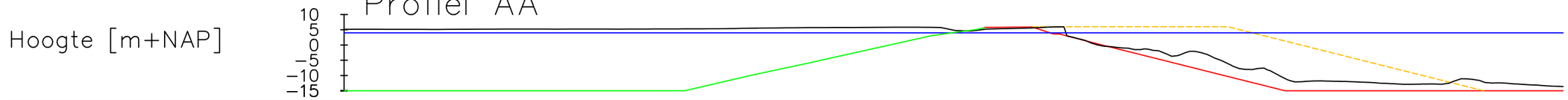

Metrering	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390
Bestaande hoogte	5.15	5.15	5.12	5.17	5.22	5.23	5.21	5.22	5.21	5.24	5.28	5.32	5.44	5.58	5.68	5.72	5.76	5.82	5.82	4.88	5.10	5.42	5.80	2.33	−0.44	−1.49	−2.99	−2.25	−6.10	−7.69	−11.56	−11.76	−12.01	−12.52	−12.86	−12.84	−11.24	−12.43	−13.07
Ontwerp hoogte	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−13.09	−10.76	−8.56	−6.41	−4.21	−1.99	0.23	2.45	4.07	5.61																		

Profiel BB'

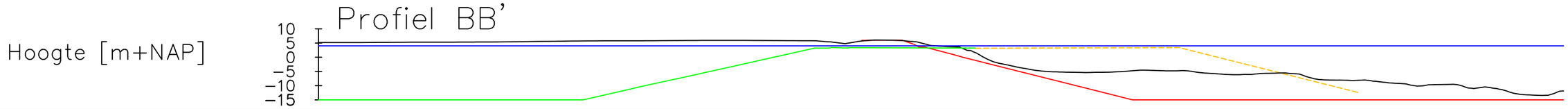

Metrering	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430
Bestaande hoogte	5.17	5.22	5.29	5.30	5.33	5.37	5.45	5.59	5.71	5.77	5.79	5.83	5.89	5.94	5.93	5.89	5.83	5.45	5.44	6.04	5.53	3.89	2.39	−1.99	−4.01	−5.14	−5.37	−5.22	−4.58	−4.80	−5.21	−6.01	−6.01	−5.55	−7.07	−8.05	−8.02	−9.15	−10.09	−9.55	−10.78	−11.91	−13.37
Ontwerp hoogte	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−13.56	−11.27	−9.03	−6.87	−4.64	−2.42	−0.20	2.02	3.20	3.36	3.33	3.30	3.27	3.24																				

0 15 30 45 60m

LEGENDA

- Ontwerp huidige vergunning
- Bestaand (AHN3 en peiling 12–05–2020)
- Ontwerp nieuwe vergunning
- Mogelijkheid tot aanvullen / verondiepen (interne grondstroom)
- 4 m+NAP

Project :	E028 | Een Amerika – zandwinning
Onderdeel :	Technische uitwerking inrichtingsplan
Afdeling :	Gebiedsontwikkeling
Opmerking(en) :	Coördinaatsysteem RD (x,y) en NAP (z) Maten in meters, tenzij anders vermeld
Bestand :	E028–200629–Technische uitwerking inrichtingsplan–Rev03.dwg

Datum :	15–12–2020
Getekend :	NJE
Schaal :	1:1.500
Status :	Concept
Formaat :	A3
Blad :	3 van 6

03	09–12–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – VKA ontgronding en watergangen
02	17–11–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – VKA Ontgronding en watergangen
01	18–08–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – profielen VKA 1:4.5
Rev00			

W:\01-Projecten\2020-Een Amerika-zandwinning\01-CAD\01-01-DWG

Profiel CC'

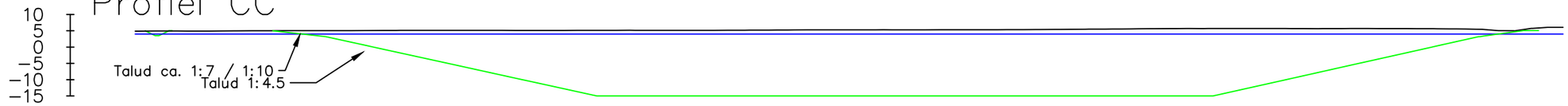

Metrering	−10	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430
Bestaande hoogte		4.88	4.94	4.91	4.96	5.02	5.03	5.04	5.06	5.11	5.14	5.13	5.13	5.11	5.11	5.14	5.15	5.14	5.14	5.15	5.19	5.23	5.29	5.29	5.31	5.29	5.32	5.32	5.35	5.40	5.47	5.53	5.61	5.68	5.69	5.70	5.69	5.67	5.68	5.69	5.68	5.62	5.55	5.05	5.70
Ontwerp hoogte						4.16	2.92	0.74	−1.43	−3.61	−5.79	−7.97	−10.15	−12.33	−14.51	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−13.25	−11.03	−8.80	−6.57	−4.35	−2.13	0.09	2.32	4.00	5.06

Profiel EE'

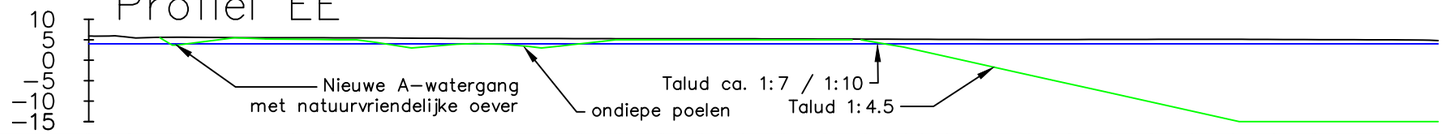

Metrering	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350
Bestaande hoogte	5.61	5.62	5.58	5.50	5.49	5.48	5.47	5.39	5.34	5.30	5.30	5.28	5.25	5.25	5.24	5.24	5.21	5.19	5.16	5.13	5.10	5.07	5.06	5.06	5.08	5.10	5.11	5.11	5.08	5.04	5.01	4.97	4.80		
Ontwerp hoogte																			4.81	3.06	0.84	−1.38	−3.60	−5.81	−8.03	−10.25	−12.46	−14.68	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00	−15.00		
Ontwerp hoogte		3.94	4.77	5.32	5.12	5.01	4.40	3.09	3.91	3.94	3.09	3.99	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00																	

0 15 30 45 60m

LEGENDA

Bestaand (AHN3 en peiling 12−05−2020)

Ontwerp nieuwe vergunning

4 m+NAP

Project :	E028 | Een Amerika − zandwinning
Onderdeel :	Technische uitwerking inrichtingsplan
Afdeling :	Gebiedsontwikkeling
Opmerking(en) :	Coördinaatsysteem RD (x,y) en NAP (z) Maten in meters, tenzij anders vermeld
Bestand :	E028−200629−Technische uitwerking inrichtingsplan−Rev03.dwg
Datum :	15−12−2020
Getekend :	NJE
Schaal :	1:1.500
Status :	Concept
Formaat :	A3
Blad :	4 van 6

03	09−12−2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan − VKA ontgronding en watergangen
02	16−11−2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan − VKA Ontgronding en watergangen
01	18−08−2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan − profielen VKA 1:4.5
Rev00			

K3

W:\VT-Projecten\E028-Een Amerika-zandwinning\VT-CAD\VT-01.DWG

Typeprofiel A-watergang dempen

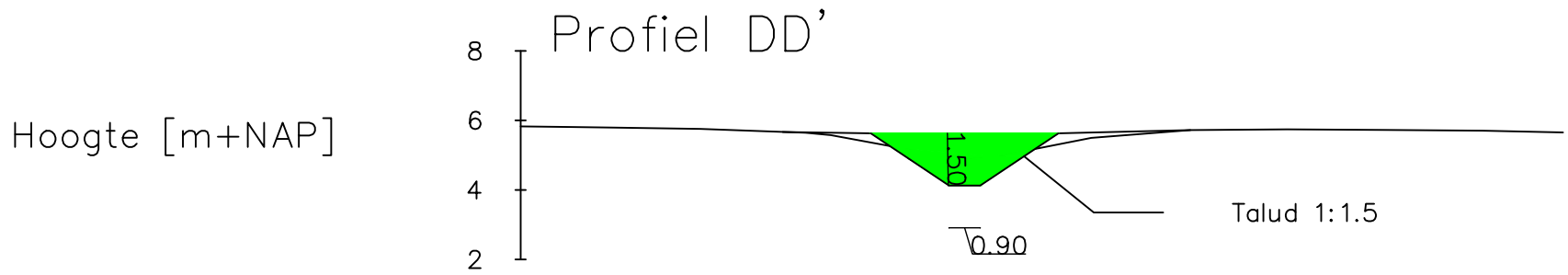

Metrering	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28
Bestaande hoogte	5.80	5.77	5.73	5.65	5.38			5.42	5.62	5.73	5.74	5.73	5.72	5.70
Ontwerp hoogte														

Typeprofiel A-watergang graven met natuurvriendelijke oever

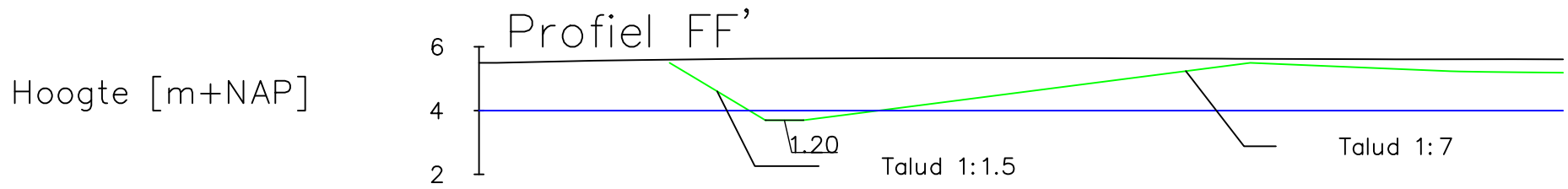

Metrering	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34
Bestaande hoogte	5.53	5.57	5.60	5.62	5.63	5.64	5.65	5.65	5.65	5.64	5.63	5.63	5.62	5.61	5.61	5.61	
Ontwerp hoogte			5.48	4.28	3.70	3.93	4.19	4.45	4.71	4.96	5.22	5.48	5.42	5.34	5.26	5.21	

Typeprofiel duiker aanleggen

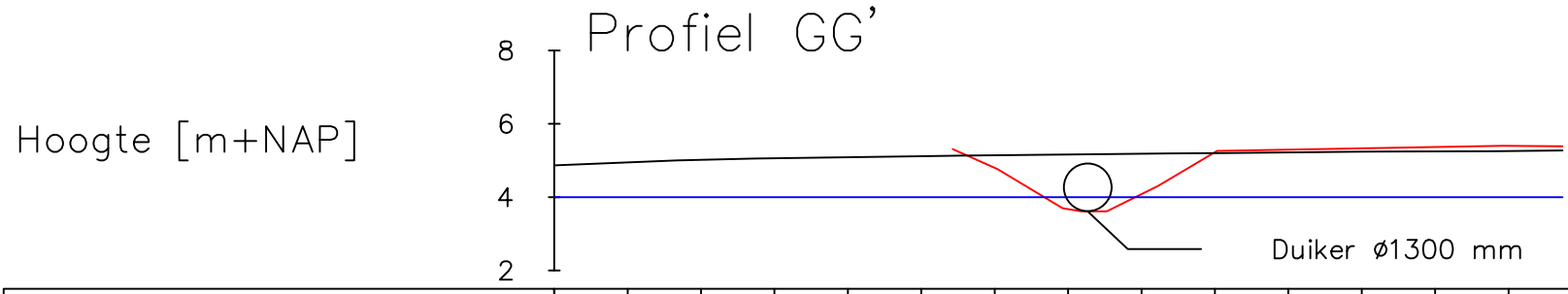

Metrering	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28
Bestaande hoogte	4.95	5.02	5.06	5.09	5.12	5.14	5.16	5.18	5.20	5.22	5.24	5.25	5.26	
Ontwerp watergang op– en afwaarts						4.80	3.68	4.08	5.22	5.29	5.33	5.37	5.40	

N

0 2 4 6 8m

LEGENDA

Bestaand (AHN3 en typeprofiel legger)

Te dempen watergang
Met gebiedseigen leem

4 m+NAP

Project	: E028 | Een Amerika – zandwinning	Datum	: 15–12–2020
		Getekend	: NJE
Onderdeel	: Technische uitwerking inrichtingsplan	Schaal	: 1:200
Afdeling	: Gebiedsontwikkeling	Status	: Concept
Opmerking(en)	: Coördinaatsysteem RD (x,y) en NAP (z) Maten in meters, tenzij anders vermeld	Formaat	: A3
		Blad	: 6 van 6
Bestand	: E028–200629–Technische uitwerking inrichtingsplan–Rev03.dwg		

03	09–12–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – VKA ontgronding en watergangen
02	16–11–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – Ontgronding en watergangen
01	18–08–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – profielen VKA 1:4.5
Rev00	30–06–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan

W:\01–Projecten\E028–Een Amerika–zandwinning\01–CAD\01–01–DWG

Typeprofiel A-watergang graven

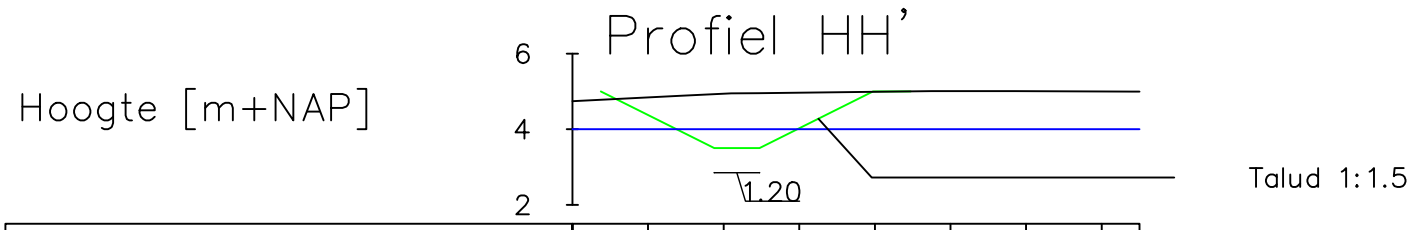

Metrering	2	4	6	8	10	12	14
Bestaande hoogte	4.84	4.94	4.97	4.99	5.01	5.01	5.00
Ontwerp hoogte	4.38	3.50	4.02	5.00			

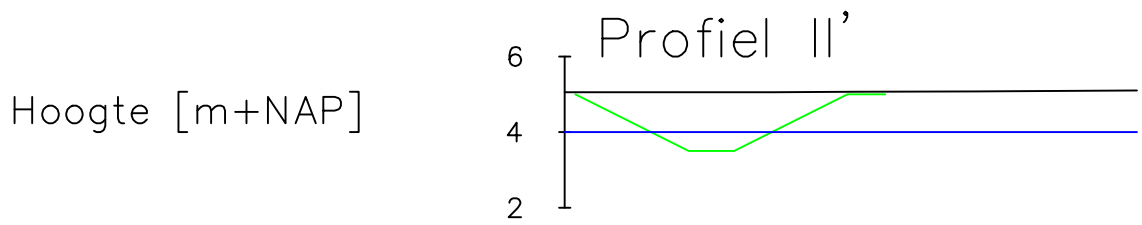

Metrering	2	4	6	8	10	12	14	16	18
Bestaande hoogte	5.06	5.06	5.06	5.07	5.07	5.08	5.09		
Ontwerp hoogte	4.14	3.50	4.26	5.00					

Typeprofiel slenk graven

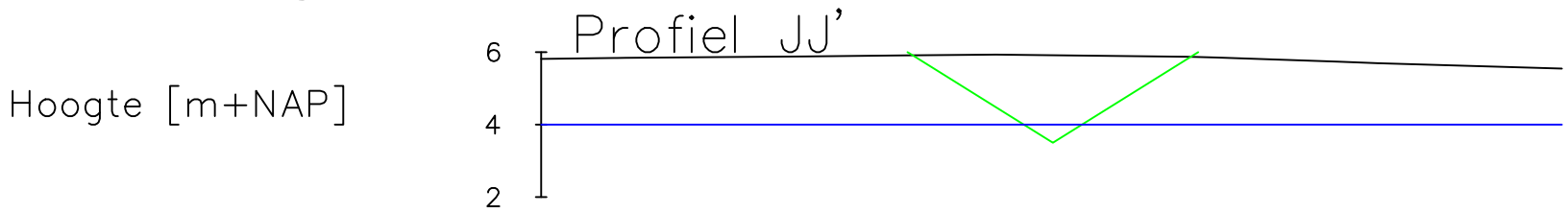

Metrering	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28
Bestaande hoogte	5.84	5.85	5.87	5.89	5.91	5.93	5.91	5.89	5.87	5.80	5.73	5.67	5.61	5.55
Ontwerp hoogte						4.80	3.56	4.69	5.94					

N

0 2 4 6 8m

LEGENDA

- Bestaand (AHN3)
- Ontwerp nieuwe watergang
- 4 m+NAP

Project	E028 | Een Amerika – zandwinning	Datum	15–12–2020
Onderdeel	Technische uitwerking inrichtingsplan	Getekend	NJE
Afdeling	Gebiedsontwikkeling	Schaal	1:200
Opmerking(en)	Coördinaatsysteem RD (x,y) en NAP (z) Maten in meters, tenzij anders vermeld	Status	Concept
		Formaat	A3
		Blad	6 van 6
Bestand	E028–200629–Technische uitwerking inrichtingsplan–Rev03.dwg		

03	09–12–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – VKA ontgronding en watergangen
02	16–11–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – Ontgronding en watergangen
01	18–08–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan – profielen VKA 1:4.5
Rev00	30–06–2020	NJE	Technische uitwerking inrichtingsplan

W:\01-Projecten\E028-Een Amerika-zandwinning\01-E028\01-01-DWG

Amerika
Een

Inrichtingsplan • Versie 20210113

Samenstelling
Iwan Reerink, Jildert Hijlkema, Sven de Graaf

Vormgeving
Sven de Graaf

Uitgave
Januari '21

Amerika
Een

INHOUD

2 Huidige situatie
4 Blik op de omgeving
10 Ruimtelijk concept 'de verbindende factor'
14 Ontwerp voorkeursvariant 'natuur+'
18 Bouwstenen
36 M.E.R.-varianten
48 Duurzame 'energie-hub'

Voorwoord

Nabij de provinciegrens van Groningen, Friesland en Drenthe, ten noordwesten van het buurtschap Een (Drenthe), ligt de actieve zandwinplas Amerika. 'De Gruppel' (ook wel bekend als de Noordenveldsewijk), een geografisch belangrijke watergang, fungeert als grens tussen de provincies Groningen en Drenthe.

Sinds jaar en dag is er een grote vraag naar ophoogzand. Daar waar wegen en woningen moesten komen, ging men op zoek naar grondstoffen. Tot aan de jaren '80 ontstonden daarom diepe gaten in het landschap waar deze primaire bouwstoffen gewonnen werden. Vaak efficiënte zandwinningen, zonder recreatieve voorzieningen, waarbij aansluiting op de omgeving en het landschap geen prioriteit hadden.

Dit is vandaag de dag anders. Om een optimale ruimtelijke inpassing tot stand te brengen, wordt in deze ontwikkelingsvisie een integraal eindbeeld geschetst, uitgaande van de rechtlijnigheid van de huidige situatie. Denkend aan een uitbreiding van de zandwinning (zonder afbreuk te doen aan het landschap), het inpassen van recreatieve / maatschappelijke wensen, natuurontwikkeling, klimaatadaptatie én een verankering in de omgeving.

D
B
H
C
A
A
E
I

Huidige situatie anno 2020

Legenda

- A Afgewerkte oever
- B Depot
- C (Vergunde) te ontgraven gebied
- D Toegangsweg
- E Bestaande natuur
- F Ronostrand
- G Buitengoed Drentse Vennen
- H 'De Gruppel' (provinciegrens)
- I Grens gebiedsontwikkeling 'zandwinning Amerika'

Conform de vigerende ontgrondingsvergunningen wordt er momenteel nog steeds zand gewonnen. Naast de maatschappelijke functie als bron van ophoogzand, brengt de zandwinning ook werkgelegenheid met zich mee. Mede hierdoor is de oorspronkelijke ontgrondingsvergunning verlengd.

De huidige vormgeving van de zandwinplas is vanaf de luchtfoto duidelijk te zien. Een open wateroppervlak met enerzijds een strakke ontgravingscontour. In het veld daarentegen is de omlijning van de plas gesloten zonder zichtlijnen. De plas is beperkt beleefbaar.

De landschappelijk ontwerpopgave ligt dan ook bij het optimaal inpassen van de huidige, rechtlijnige (deels opgeleverde) situatie en hoe te verankeren in de omgeving.

Foto: Annie Spratt

Blik op de omgeving

B
C
A
D
E
F
C

Legenda

- **A** Zandwinning Amerika
- **B** Open landschap, veenontginningslandschap
- **C** Besloten esdorpenlandschap op de hogere zandgronden
- **D** Beekdal 'Groote Diep'
- **E** Beekdal 'Lieversche Diep'
- **F** Beekdal 'Oostvoortsche Diep'

Landschap

OVERGANGSZONE
Zandwinplas Amerika ligt in de overgangszone tussen het veenkoloniaal ontginningslandschap en het esdorpenlandschap.

In dit historische landschap van bossen, heide, stuifduinen, akkers, beekdalen en vervening is het verleden nog altijd goed zichtbaar. Te midden van de natuur bevinden zich authentieke brinkdorpen.

Foto: Hennie Dekkers

Foto: Ben den Engelsen

Legenda

A Heidegebied hogere zandgronden

B Beekdal

C (Voormalige) veenkoloniën

Landschap

BEEKDALEN
De hogere zandruggen worden doorsneden door de natuurlijk gevormde beekdalen. Dit afwisselende landschap is nog goed terug te zien.

DE LAGER GELEGEN VEENKOLONIËN
Het landschap aan de westelijke zijde van het plangebied vertoont duidelijke kenmerken van de (voormalige) veenkoloniën. Het is een lager gelegen, open landschap met lange, smalle verkaveling. Lager gelegen kavels omgrenst door watergangen voor een optimale drooglegging. Op deze verkaveling is voornamelijk grasland te vinden.

HET HOGER GELEGEN ESDORPENLANDSCHAP
Aan de oostzijde bevinden zich de hoger gelegen, besloten, bosrijke zandgronden. Het grondgebruik wordt grotendeels gedefinieerd door bos en akkerbouw. In het esdorpenlandschap vinden we veel reliëf in een verder overwegend vlak gebied. De wegen volgen het hoogteverschil en hebben daardoor een bochtig verloop. Hierdoor zijn onregelmatige blokvormige patronen van verkaveling ontstaan. Op de randen van de kleine kavels bevonden zich veel houtwallen en heggen, waardoor het esdorpenlandschap van oudsher erg kleinschalig is.

Foto: Clement Fusil

Ruimtelijk concept ‘de verbindende factor’

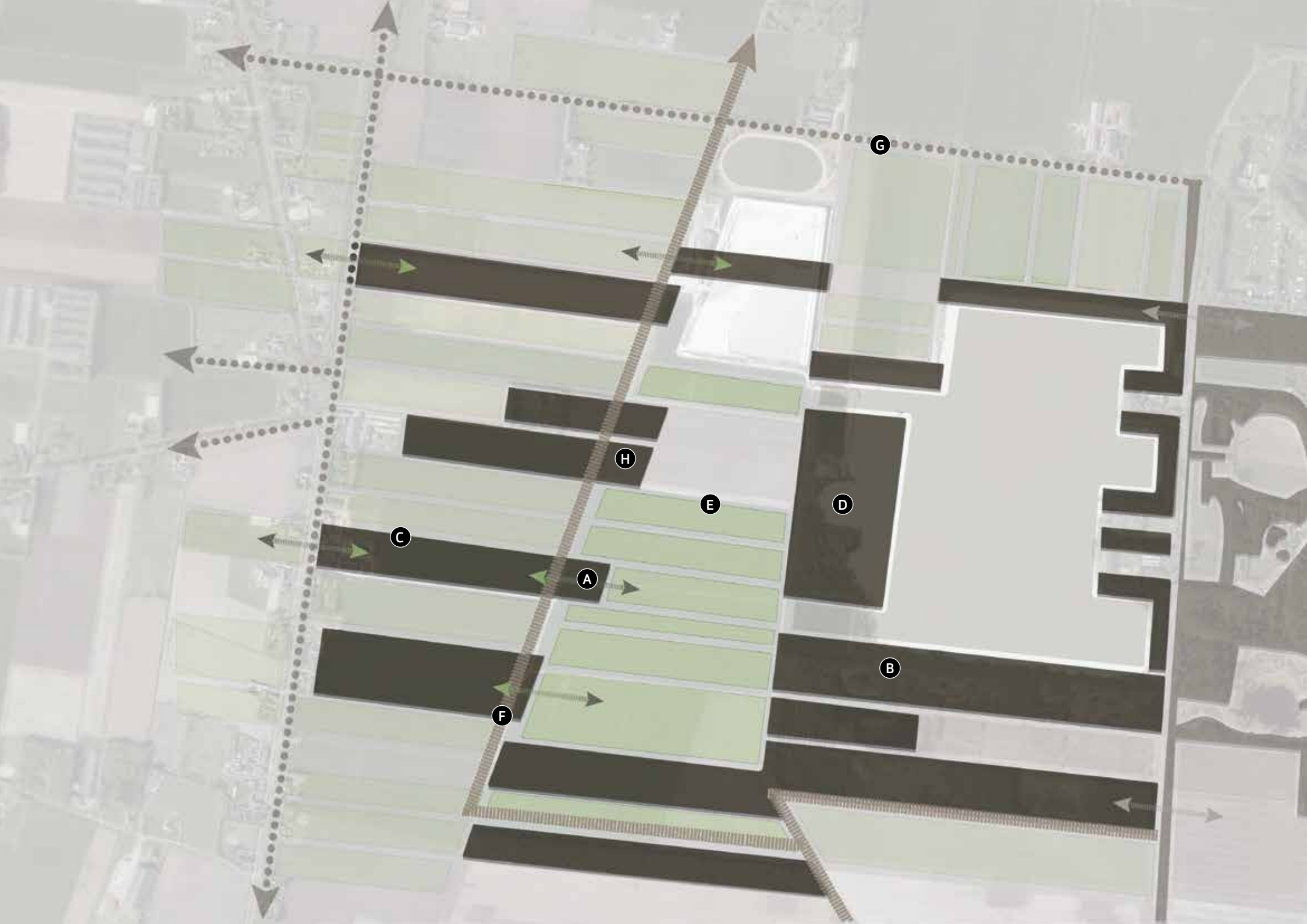
G
H
E
D
C
A
B
F

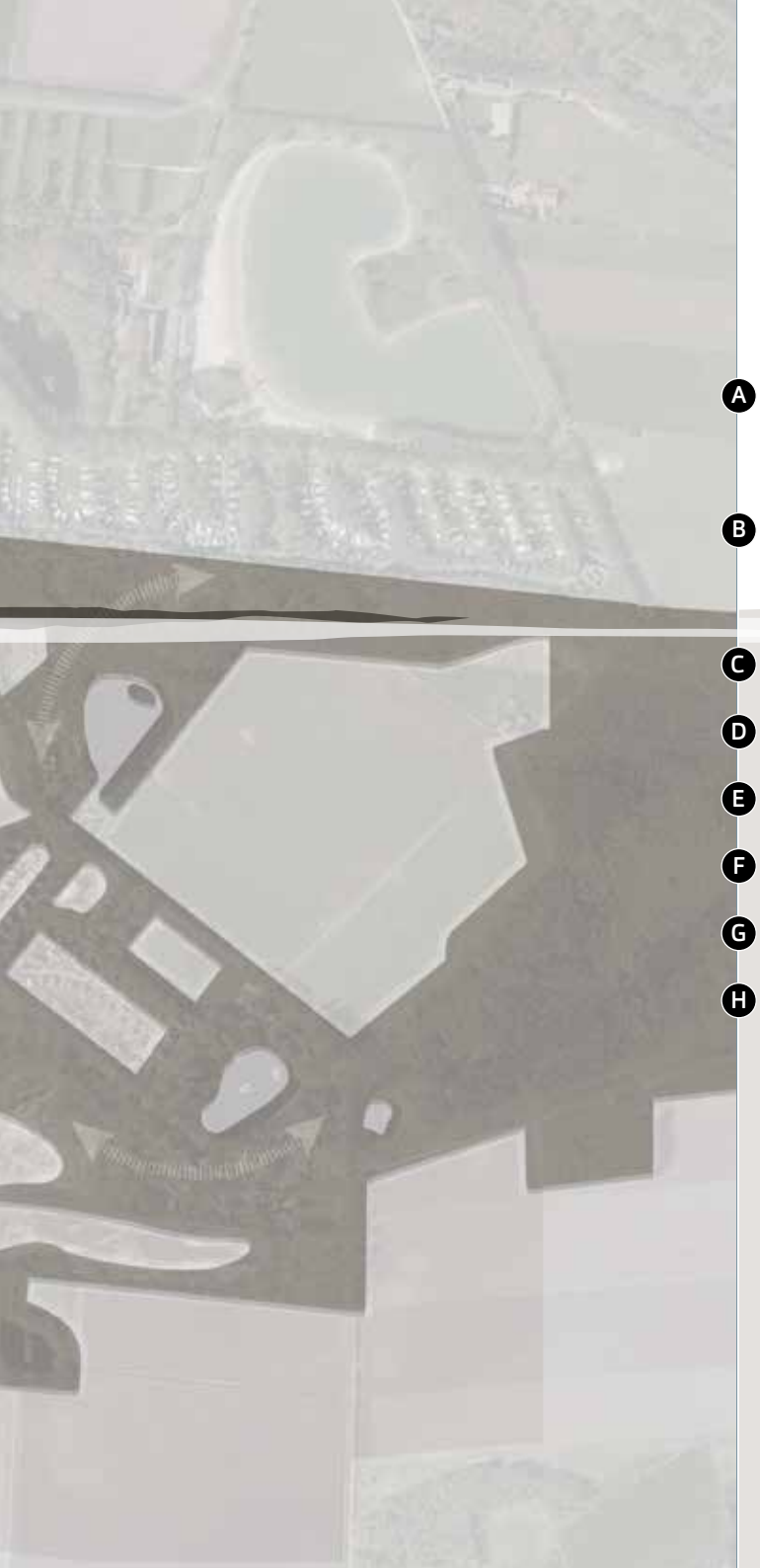

Legenda

A Plangebied verankeren;
open strokenverkaveling veenkoloniën doortrekken
en benadrukken

B Plangebied verankeren;
Besloten bosrijke (hogere) gronden
doortrekken in het plangebied

C Accentueren verkaveling

D Doorbreken open watervlak (eilanden)

E Uitbreiding zandwinning

F Ruimtelijk aanzetten 'De Gruppel'

G Doorzetten laanstructuren en ontsluiting

H Onderbreken doorlopende oeverlijn

Ruimtelijk concept

Het concept is gebaseerd op een duidelijke zoneringsgedachte; twee verschillende landschapstypen die samenkomen in het plangebied. Door aan de westzijde de smalle verkaveling door te trekken in én rond de plas, wordt deze ruimtelijk verankerd in het landschap en komt de verbinding met de veenkoloniën tot stand.

Anderzijds wordt aan de oostzijde het esdorpenlandschap bij de plas betrokken door het creëren van besloten bos- en struweelzones.

In plaats van een abrupte onderbreking in de vorm van een zandwinplas, wordt de overgang tussen de beide landschapstypen in elkaar verweven. Zowel het veen- als het esdorpenlandschap blijft haar karakter en bedrijvigheid behouden. Het ruimtelijk concept toont rechtlijnige grenzen verwijzend naar de geschiedenis. Binnen deze grenzen is er ruimte voor een organische structuren in de vorm van natuurontwikkeling.

Om te voorkomen dat na de zandwinning één groot watervlak ontstaat, wordt er te midden van de plas een eiland gecreëerd en worden de rechte oeverlijnen doorbroken.

Foto: N. Azrin

Concept ontwerp voorkeursvariant ‘natuur+’

S
R
T
S
S
A
G
E
I
N
D
H
A
G
N
M
K
P
B
O
F
L
Q
N
J
C
S
S

Legenda

- **A** Houtwallen / -singels
- **B** Bos- en struweelzones (Natuurnetwerk Nederland, NNN)
- **C** Natuurontwikkeling - vochtige tot droge heide
- **D** Natuurontwikkeling op (broed)eiland
- **E** Natuurvriendelijke, zandige oever
- **F** Vooroevers, moeras- en rietzones
- **G** Steilranden
- **H** Open water
- **I** Watergangen (o.a. 'De Gruppel')
- **J** Natuurvriendelijke oever watergang
- **K** Wandel- en struipaden
- **L** Vlonderpad kwetsbare natuur
- **M** Mountainbikeroute (separaat)
- **N** Reliëfrijke 'mountainbike-parels'
- **O** 'Belevingspunt' met vogelkijkscherm
- **P** Tiny Houses (Cabiner)
- **Q** Slenk t.b.v. de waterhuishouding
- **R** Instandhouding agrarische bedrijvigheid
- **S** Poort (weren gemotoriseerd verkeer)
- **T** Mogelijke parkeerplaats

Concept ontwerp

Het ruimtelijk concept is met behulp van bouwstenen in de vorm van (landschappelijk)elementen tot een concept ontwerp uitgewerkt.

Deze inrichtingsvisie vormt een overgangszone tussen het open veenkoloniën gebied en het besloten esdorpenlandschap. Er worden eilanden en landtongen gecreëerd, verwijzend naar het landschap van de vervening.

Naast de maatschappelijke waarde van zandwinning, zal de totaalontwikkeling leiden tot een directe vorm van werkgelegenheid. Ook indirect biedt het kansen voor (horeca) ondernemers, recreatie en toerisme, die mee profiteren van de extensieve recreatiemogelijkheden.

Het ontwerp wordt verder verklaart aan de hand van de nader beschreven bouwstenen.

Bouwstenen

Houtwallen / -singels

De rechtlijnige verkaveling van de veenkoloniën wordt geaccentueerd door houtwallen / -singels te creëren. Stroken met bosschages zet het lijnenspel van het landschap nadrukkelijk op de kaart.

Door dit esthetische aspect gaan de agrarische gronden niet verloren, maar wordt er wel landschappelijke structuurversterking teweeg gebracht.

Bos- en struweelzones

Om de overgang van het besloten esdorpenlandschap en het open veengebied geleidelijk te laten verlopen, kunnen er bos- en struweelzones worden aangeplant.

Voornamelijk de huidige natuurontwikkeling aan de zuidoever kent deze soort ecotoop. Gecombineerd met laagten en poelen dient het als kweekvijver voor insecten en amfibieën.

De zuidelijke groenstructuur valt binnen NNN-gebied en loopt verder in oostelijke richting.

Ca. 10 hectare natuurontwikkeling aansluitend op NNN-gebied

A

Vochtige tot droge heide

Vochtige heide omvat zowel heiden, struwelen, grazige vegetaties, veenmosplekken, kleine stilstaande watertjes en kale bodem op zandige tot venige plaatsen.

Droge heide omvat zowel heiden, struwelen, kleine open zandige plekken en grazige vegetaties

Variatie in deze vegetatiestructuren is van groot belang voor warmteminnende diersoorten, zoals de adderpopulatie in het aangelegen perceel van Natuurmonumenten.

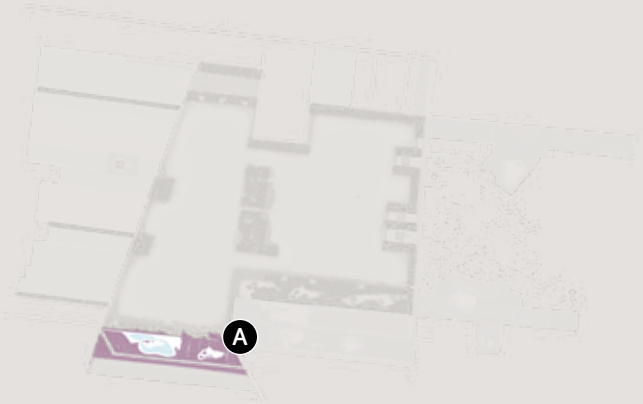

Natuurontwikkeling op (broed)eiland

Te midden van de plas komen twee eilanden met natuurontwikkeling die zorgen voor het doorbreken van het wateroppervlak én het creëren voor coulissen.

De met bos begroeide eilanden vormen op termijn geschikt broedgebied voor roofvogels (havik en buizerd) en bosvogels (waaronder spechten), die gebaat zijn bij rust.

De eilanden worden ontoegankelijk gemaakt voor het publiek. Ook de watergangen rondom de eilanden worden diep genoeg gemaakt, zodat o.a. de vos de oversteek naar het broedeiland niet kan maken.

Natuurvriendelijke, zandige oevers

De oevers van de plas worden gevarieerd afgewerkt. Een van de afwerkingen is de natuurvriendelijke, zandige oever. Flauw, variërend van talud/reliëf, waar planten en dieren zich kunnen ontwikkelen.

Vooroevers, moeras- en rietzones

Een ander oevertype zijn vooroevers met moeras- en rietzones. In deze vooroevers met ondiepe wateren kunnen waterplanten en rietmoeras een kans krijgen. Brede rietgordels in het water zijn de sleutel tot succes voor veel moerasvogels. In het ontwerp natuur+ zijn deze oevers extra aangezet, als ware een groene gordel om de plas.

Door de aanleg van de zuidelijke moeraszones, aansluitend op NNN-gebied, wordt het natuurnetwerk verder het gebied in doorgetrokken.

Steilranden

Een steilrand is een abrupt hoogteverschil, wat kan variëren van één tot twee meter. Een optimale habitat voor onder andere de oeverzwaluw. De oeverzwaluw heeft baat bij open (zoet) water en een kale zandige helling. Hierin maken zij nestholen.

Indien door wind en golfbewegingen het niet lukt om een steilrand te realiseren, dan zijn kunstmatige steilranden met broedgaten een uitstekend alternatief kan zijn.

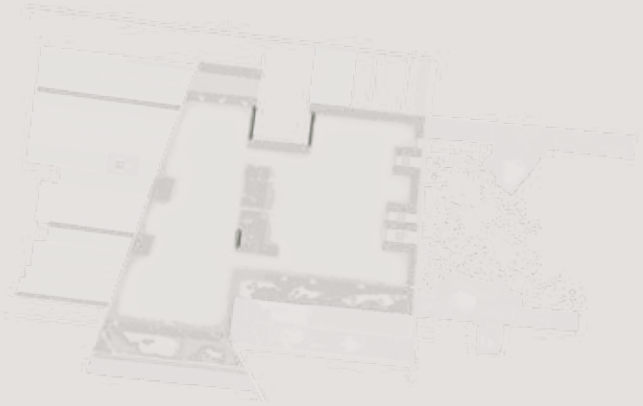

Foto: Nathalie Nauta (voorbeeld hut)

A Locatie vogelobservatiepunt

Vogelobservatiepunt

De plas heeft een goede waterkwaliteit en trekt allerlei watervogels aan. Deze vogels rusten, broeden en foerageren op en rondom de plas. Door de dichte begroeiing en slechte toegankelijkheid rondom de plas zijn er weinig plekken om deze vogels goed te kunnen bekijken.

De aanleg van een vogelkijkscherm /-hut biedt hier uitkomst in. Door de vogels vanuit een vogelkijkscherm/-hut te bekijken worden ze niet gestoord. Dit maakt het spotten van de soorten vogels kansrijker en brengt meerwaarde in de beleving van het gebied.

Bestaande plas A

Uitbreiding zandwinning B

Open water

Het water van zandwinning Amerika is zeer schoon met een uitstekende kwaliteit. Door het vergroten van het wateroppervlak wordt er een zoetwaterreservoir gecreëerd, waar agrariërs en omwonenden ten tijden van droogte water uit kunnen onttrekken.

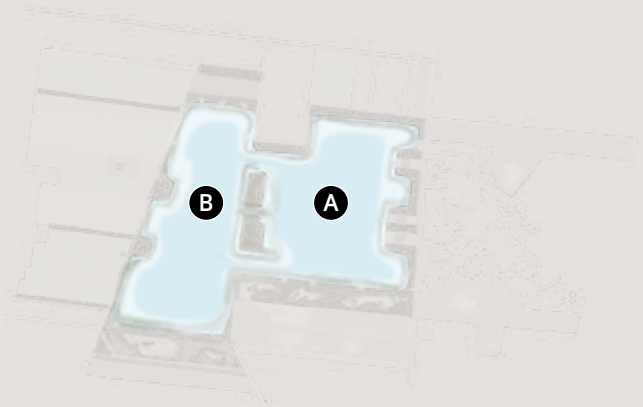

Watergangen

Watergangen vormen het rechtlijnige landschap van de veenkoloniën. Deze blijven waar mogelijk in stand gehouden, waardoor tevens de agrarische bedrijvigheid in de huidige vorm kan blijven bestaan. 'De Gruppel' wordt ruimtelijk aangezet; flauwe taluds in zichtlijnen op de historische watergang. Aan de zuidzijde worden natuurvriendelijke oevers gecreëerd.

Wandel- en struinpaden

Momenteel is het plangebied niet vrij toegankelijk voor het publiek. Door het plangebied rondom te ontsluiten, nemen de (extensieve) recreatiemogelijkheden enorme toe. De recreant moet zich vrij in de natuur voelen zonder afbreuk te doen aan kwetsbare natuur. Hierdoor kan er een variatie komen van vlonder- en struinpaden.

Op de wandelpaden worden maatregelen getroffen om gemotoriseerd verkeer te weren.

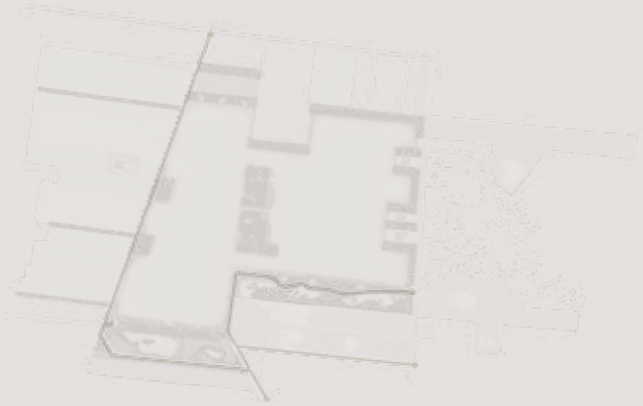

Foto: Drenthe 200

Mountainbikeroute

Het plan gebiedsontwikkeling Amerika voorziet in mountainbikeroute, die separaat van de wandelroute komt te liggen. Langs de route komt een drietal uitdagende 'parels' te liggen, aangekleed met een reliëfrijk boslandschap.

Tiny Houses

Met het plan wordt plaats geboden voor een vestigingsbasis van een aantal nieuwe recreatievoorzieningen. Een voorbeeld hiervan zijn Tiny Houses, zoals Cabiner *(Cabiner, 2018)*. Het zijn overnachtingslocaties die alleen per voet bereikt kunnen worden.

Foto: Avontuur op reis (Aniek)

Instandhouding agrarische bedrijvigheid

Aangelegen agrarische bedrijvigheid worden grotendeels in stand gehouden.

Door het wateroppervlak te vergroten wordt er een zoetwaterbuffer gecreëerd waar aanwonende agrariërs direct gebruik van kunnen maken. Dit staat voor de gedachte van 'noaberschap'.

Locatie poorten A

Toegangspoorten

De wandel- en struinpaden / mountainbikeroute wordt ontoegankelijk gemaakt voor het gemotoriseerd verkeer. Op de schouwpaden van het waterschap worden toegangspoorten geplaatst met een (smalle) doorgang voor wandelaars en mountainbikers. Hierdoor wordt het fysiek onmogelijk gemaakt dat ongewenste auto's nabij de plas gaan parkeren.

Foto: De Haas afrasteringen

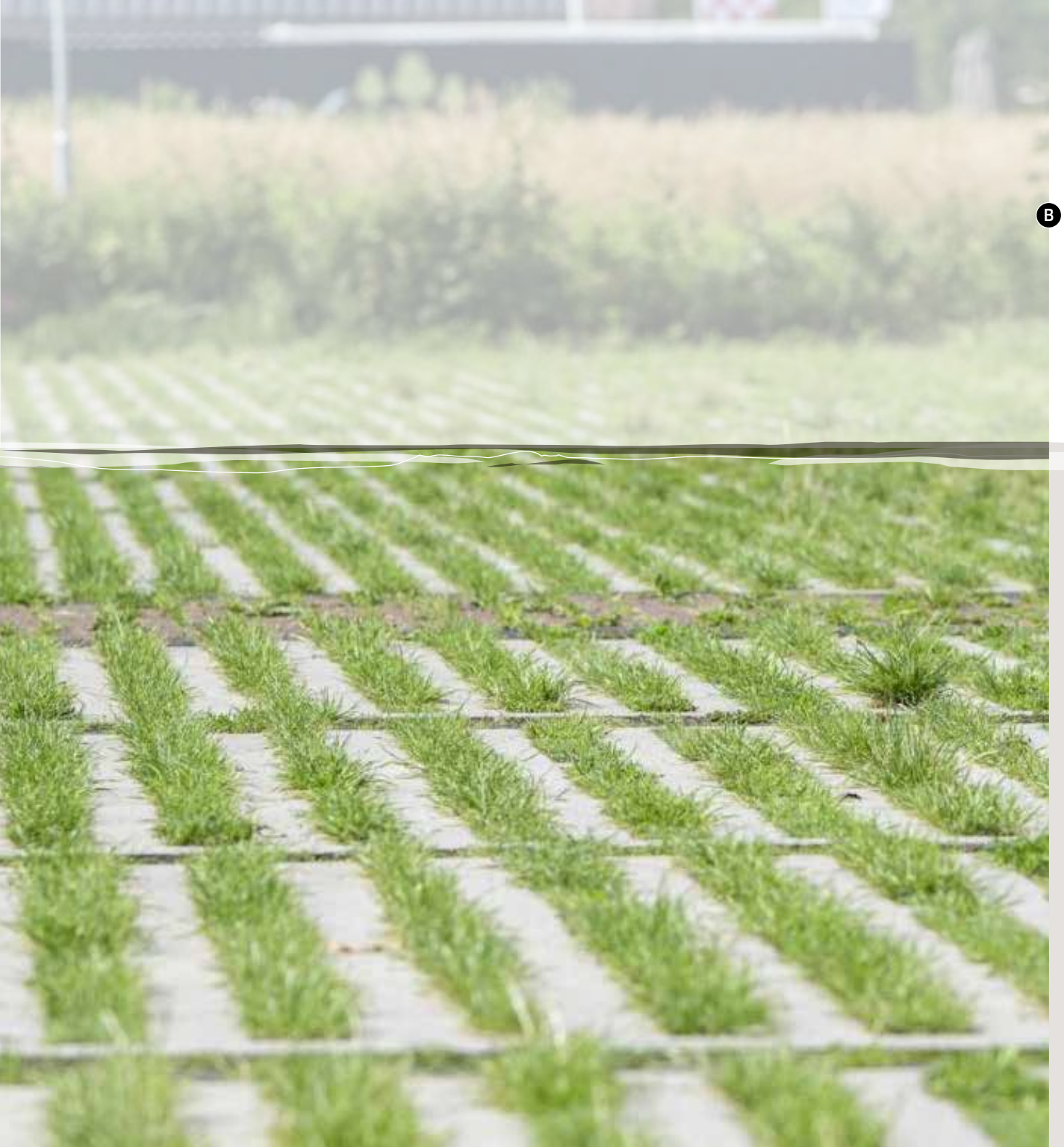

B Locatie parkeerplaats

Mogelijke parkeerplaats

Ten noordoosten van de plas wordt mogelijk een kleine parkeervoorziening gecreëerd (ca. 12 parkeerplaatsen). De parkeerplaats zal bestaan elementverharding (grasbetonsteen) en is niet bedoeld om massatoerisme naar de plas te trekken.

Foto: Patrik Dzieza

M.E.R.-varianten

Keuzeverantwoording en randvoorwaarden

De milieueffectrapportage-procedure (m.e.r.-procedure), wordt doorlopen ter onderbouwing van de besluitvorming over het project. Onderdeel van de m.e.r.-procedure is een variantenstudie, die nader wordt onderzocht en beschreven. In deze studie worden meerdere scenario's/varianten onderzocht om tot een optimaal resultaat te komen.

KEUZEVERANTWOORDING
In het onderzoek worden de volgende vier varianten onderzocht:

- variant 'A'
- variant 'B'
- variant 'cultuur+'
- variant 'natuur+' (voorkeursvariant)

De reden van deze variantkeuze is dat de uitbreiding twee eigenaren betreft waarmee een samenwerkingsverband wordt aangegaan. Het is goed om te onderzoeken of onafhankelijk van elkaar, met beide eigenaren individueel een project tot stand kan worden gebracht. Om het project integraal te bekijken worden ook de varianten met beide eigenaren onderzocht. Dit kan leiden tot een optimale inpassing en verankering van het plangebied, een kans voor de (lokale) extensieve recreant én kan het leiden tot diverse vormen van klimaatadaptatie.

RANDVOORWAARDEN
Voor iedere onderzoeksvariant gelden de volgende randvoorwaarden:

- verankering in haar directe omgeving;
- integreren landschapstypen en -elementen;
- klimaatadaptatie (waterbuffer en -retentie mogelijkheden);
- uitsluitend extensieve recreatie.

I
O
A
A
M
F
D
H
P
K
L
G
N
E
B
C
J

Legenda

- **A** Klimaatbos - percelen bosareaal
- **B** Bos- en struweelzones (Natuurnetwerk Nederland, NNN)
- **C** Vochtige tot droge heide
- **D** Natuurvriendelijke, zandige oever
- **E** Vooroevers, moeras- en rietzones
- **F** Steilranden
- **G** Open water
- **H** Watergangen (o.a. 'De Gruppel')
- **I** Laanstructuren
- **J** Wandel- en struipaden
- **K** Trekpont
- **L** 'Belevingspunt' met vogelkijkscherm
- **M** Tiny Houses (Cabiner)
- **N** Lokale (horeca)ondernemers
- **O** Instandhouding agrarische bedrijvigheid
- **P** Eiland met natuurontwikkeling

Variant 'A'

Variant 'A.' is gebaseerd op uitbreiding op grond van eigendomssituatie. De uitbreiding t.o.v. de huidige situatie is circa 9 hectare.

Door de rechtlijnige verkaveling door te trekken in naastgelegen gronden (dezelfde eigenaar), wordt het gebied visueel verankerd in haar omgeving. Het rechtlijnige bosareaal kan worden ingevuld met klimaatbos. Klimaatadaptatie in de vorm van waterbuffer en -retentie mogelijkheden zal door de geringe schaalvergroting in deze variant minimaal gerealiseerd kunnen worden.

Variatie in natuurvriendelijke zandige oevers, rietzones en steilranden komt hier zeker in terug. Door de geringe uitbreiding kan er slechts beperkte natuurontwikkeling plaatsvinden. Het gebied kan goed omsloten worden en toegankelijk worden gemaakt voor extensieve recreatie.

I
N
A
D
F
G
H
A
O
M
E
B
L
C
K
J

Legenda

- **A** Klimaatbos - percelen bosareaal
- **B** Bos- en struweelzones (Natuurnetwerk Nederland, NNN)
- **C** Vochtige tot droge heide
- **D** Natuurvriendelijke, zandige oever
- **E** Vooroevers, moeras- en rietzones
- **F** Steilranden
- **G** Open water
- **H** Watergangen (o.a. 'De Gruppel')
- **I** Laanstructuren
- **J** Wandel- en struipaden
- **K** 'Belevingspunt' met vogelkijkscherm
- **L** Tiny Houses (Cabiner)
- **M** Lokale (horeca)ondernemers
- **N** Instandhouding agrarische bedrijvigheid
- **O** Schiereiland met natuurontwikkeling

Variant 'B'

Variant 'B' is evenals variant 'A' gebaseerd op uitbreiding op grond van eigendomssituatie. De uitbreiding t.o.v. de huidige situatie is circa 30 hectare. Beide varianten kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd.

Ook in deze variant wordt de rechtlijnige verkaveling doorgetrokken in de naastgelegen gronden (dezelfde eigenaar).

De zuidelijke natuurlijke zone met o.a. droge/vochtige heide, poelen en bos- en struweelzones sluit aan op NNN-gebied (Natuurnetwerk Nederland). In variant 'B' wordt deze zone fors uitgebreid met bos en rietmoeras. Dit bied voor de extensieve recreatie een fantastische beleving van het gebied.

I
N
A
D
F
G
H
A
M
E
B
C
L
J
K

Legenda

- **A** Klimaatbos - percelen bosareaal
- **B** Bos- en struweelzones (Natuurnetwerk Nederland, NNN)
- **C** Vochtige tot droge heide
- **D** Natuurvriendelijke, zandige oever
- **E** Vooroevers, moeras- en rietzones
- **F** Steilranden
- **G** Open water
- **H** Watergangen (o.a. 'De Gruppel')
- **I** Laanstructuren
- **J** Wandel- en struipaden
- **K** 'Belevingspunt' met vogelkijkscherm
- **L** Tiny Houses (Cabiner)
- **M** Lokale (horeca)ondernemers
- **N** Instandhouding agrarische bedrijvigheid

De variant 'cultuur+' is een samenstelling van variant 'A' en 'B' De uitbreiding t.o.v. de huidige situatie is een kleine 40 hectare.

In deze variant staat cultuur en economie centraal. De vormen worden herleid van de historische lijnen in het landschap; rechtlijnige verkaveling omlijst door watergangen. Het wordt een effectieve zandwinning met alleen aan de randen plaats voor natuurontwikkeling.

Variant 'cultuur+'

Het ontwerp wordt uitstekend verankerd in haar directe omgeving. Doortrekken van de rechtlijnige verkaveling vindt op grote schaal plaats, wat ruimte biedt voor klimaatadaptatie (klimaatbos). Door de schaalvergroting is het effect van waterbuffer / -retentie mogelijkheden vele malen groter. De geografisch belangrijke watergang 'De Gruppel' wordt hierbij benut. In het zuiden kan water van het gebied worden toegelaten, waarna het met een vertraging noordelijk weer terug 'De Gruppel' in kan stromen. Hierdoor wordt ten tijde van droogte zoet water gebufferd voor de directe omgeving (agrariërs) en ten tijde van natte periode het water gebufferd.

Instandhouding van agrarische bedrijvigheid van de aangelegen gronden is een belangrijke peiler. De samenwerking tussen de agrariërs en de zandwinning kan prima samen gaan. Agrarische gronden blijven intact én er wordt een groot zoetwaterreservoir gecreëerd, waar omliggende bedrijven direct gebruik van kunnen maken. Dit staat voor de gedachte 'naoberschap'.

De routestructuren om de plas worden doorgetrokken en voorzien van inrichtingselementen in de vorm van vlonderpaden, vogelkijkscherm en bankjes.

Variant 'A'
Variant 'B'
Variant 'cultuur+'
S
R
T
A
E
G
I
N
D
H
K
P
B
M
O
F
L
Q
C
J

Legenda

- **A** Houtwallen / -singels
- **B** Bos- en struweelzones (Natuurnetwerk Nederland, NNN)
- **C** Natuurontwikkeling - vochtige tot droge heide
- **D** Natuurontwikkeling op (broed)eiland
- **E** Natuurvriendelijke, zandige oever
- **F** Vooroevers, moeras- en rietzones
- **G** Steilranden
- **H** Open water
- **I** Watergangen (o.a. 'De Gruppel')
- **J** Natuurvriendelijke oever watergang
- **K** Wandel- en struipaden
- **L** Vlonderpad kwetsbare natuur
- **M** Mountainbikeroute (separaat)
- **N** Reliëfrijke 'mountainbike-parels'
- **O** 'Belevingspunt' met vogelkijkscherm
- **P** Tiny Houses (Cabiner)
- **Q** Slenk t.b.v. de waterhuishouding
- **R** Instandhouding agrarische bedrijvigheid
- **S** Poort (weren gemotoriseerd verkeer)
- **T** Mogelijke parkeerplaats

Voorkeursvariant 'natuur+'

De variant 'natuur+ is gebaseerd op dezelfde grond (circa 40 hectare) als de variant 'cultuur+' en heeft gelijke kenmerken. Variant 'natuur+' is een optimale samenvoeging van een zandwinning in combinatie met natuurontwikkeling. Door de uitbreiding van de zandwinning worden de financiële middelen én fysieke ruimte geboden voor natuurontwikkeling. Dit vertaald zich in de voorkeursvariant.

Door deze twee eilanden met natuuronwikkeling wordt het grote watervlak doorbroken. Daarnaast wordt het zuidelijke gelegen NNN-gebied (Natuurnetwerk Nederland) aanzienlijk vergroot d.m.v. natuurontwikkeling. Bestaande natuurontwikkeling van het aangelegen perceel (Natuurmonumenten) wordt doorgetrokken. Ruim 10 hectare aan heiden, struwelen, grazige vegetaties, veenmosplekken en kleine stilstaande watertjes. Variatie in deze vegetatiestructuren is van groot belang voor warmteminnende diersoorten, zoals de adder. De oeverx worden zoveel mogelijk gevarieerd aangelegd, natuurvriendelijke zandige oevers, rietzones en steilranden.

Extensieve recreatie (wandelen, mountainbiken) wordt gecombineerd met natuurontwikkeling, zonder dat zij van elkaar ondervinden.

Duurzame ‘energie-hub’

C
B
A

Legenda

- **A** Drijvende zonnepanelen
- **B** Drijvende rietkragen
- **C** Toekomst+: waterstoffabriek

Duurzame innovatie

POTENTIËLE ONTWIKKELLOCATIE DUURZAME ENERGIE-OPWEKKING
In het kader van duurzame energie is er landelijk een zoektocht naar inpassing van zonnepanelen en windmolens. Zonnepanelen op water maakt het mogelijk om duurzame energie op te wekken, zonder landbouwgrond uit haar functie te onttrekken. Tevens draagt de verkoeling en schittering van het water bij aan een hoger rendement op de zonnepanelen.

De plas Amerika biedt mogelijkheden om de opwekking van energie met zonnepanelen verder te onderzoeken. De plas heeft potentie voor een zonnepanelenveld die landschappelijk verantwoord ingepast kunnen worden; verantwoord ruimtegebruik zonder afbreuk aan natuur- of landbouwgrond.

Om het zicht op de panelen zoveel mogelijk te beperken, kunnen er drijvende rietkragen aan de panelen worden gekoppeld. Zowel esthetisch als ecologisch waardevol.

MOGELIJKHEID WATERSTOF
In Groningen zijn diverse initiatieven op het gebied van waterstofinstallaties / -fabrieken. Een deel van het huidige depotterrein leent zich prima voor soortgelijke initiatieven. De installatie kan worden ingepast in het groene kader, in het huidige depot, waardoor het geen afbreuk doet aan het landschap.

WATERSTOF ÉN EEN DRIJVEND ZONNEPANELENVELD
De locatie leent zich uitstekend voor de combinatie waterstoffabriek en een drijvend zonnepanelenveld. Naast lokale energieopgaves, kan de groene stroom gebruikt worden voor de aangelegen waterstoffabriek. Mogelijk kan er participatie met lokale energie-maatschappijen tot stand worden gebracht.